

OBSERVATORI DELS DRETS SOCIALS

Franki, bandera antirepressió.

La situació jurídica i política d'en Franki, causa important de moviments socials llibertaris per tot arreu a Catalunya, ha tornat darrerament a activar-se entre els moviments, als mitjans de comunicació i també a les instàncies polítiques catalanes arrel de la seva condemnaió, a efectes immediats, a 2 anys i 7 mesos de presó, per "*ultraje a la bandera, perturbació de l'ordre pública i resistència a l'autoritat*". Una condemnaió per haver, segons l'acusació, despenjat i trencat una bandera espanyola – atenció al detall – de l'Ajuntament de Terrassa, havent igualment resistit a la seva detenció per part de les forces policials, tot això en una de les nits de la Festa Major de la ciutat, al 2002. En Franki està, per això, ara mateix a la presó de Can Brians, esperant el resultat del recurs però complint la pena.

Em sembla que hi ha dues vessants d'interpretació d'aquest cas en concret. Deixem de banda –de moment - una tercera, que és la legitimitat de qualsevol estat per mantenir algú a la presó sense haver danyat cap bé d'us públic ni la integritat física de ningú.

Per una banda, la vessant jurídica. Parlem d'un prodigi creatiu de la màquina penal, una ficció gairebé cinematogràfica amb una complexitat tal que han estat necessaris 6 anys per completar-la i portar-la a l'escena de la tragèdia clàssica que és, avui en dia, l'Estat de Dret (o l'Estat, així a seques.). No només hi ha testimonis que van dir en el judici que en Francesc "Franki" Argemí no hi era al moment dels fets, cosa que per sí sola ajuda a no condemnar l'acusat de cap crim sinó que el cúmul d'acusacions el condemna a un temps de presó semblant al de crims de sang o pederàstia i inferior a alguns crims de corrupció i apropiació indeguda de diners públics, fins i tot en quantitats superiors a la del preu d'una bandera, ja sigui espanyola o catalana.

No sóc un especialista en dret i el fet de que les versions hagin anat canviant al llarg dels 6 anys i pico del procés tampoc ajuda gaire a entendre el que ha passat. Per desconfiança en el sistema penal i la constel·lació sociopolítica que sol regir casos relacionats amb l'honor de la pàtria, penso que algun testimoni amb seny ha decidit canviar la seva descripció dels fets davant el fet que el que semblava, al principi, *"una lliçó de respecte als símbols de l'Estat"* ha passat a ser *"una creuada contra el nacionalisme anti-espanyol"* il·lustrada per l'engarjolament d'un capdavanter del terrorisme ideològic contra Espanya, en Franki. Vaja, que tampoc n'hi havia per tant i que potser tampoc hi era i que l'idea era més aviat aplicar-li un correctiu i no pas ficar-li a la presó i a més tant de temps. Vaja.

Alguns, més coneixedors del context i del seguit d'esdeveniments, diuen que aquesta creuada ve motivada per el fet de que en Franki era un vell conegut de les autoritats, amb antecedents vandàlics, i que el fet de que ell o algú de la seva colla hagi fet el que hagi fet, aquella nit, contra una de les banderes que pengen de l'Ajuntament, ha estat una oportunitat perfecta per castigar els "antisistema" en general – d'aquesta forma tractats com una corrent d'estil, una tribu urbana més –, carregant-se concretament un dels seus personatges principals. És a dir, segons aquesta opinió, independentment que hagi estat en Franki el que ha fet el que s'ha fet la bandera, l'acusació es basa en el fet de que *podia perfectament haver estat ell* – per tot el que ja havia fet contra la llei i l'ordre –, i que *s'hi ha un càstig per tal crim ell ho mereixeria segurament*. Ens saltem doncs el rigor jurídic per una bona condemnaió ideològica a la *vella escola*.

Aquesta reflexió ens condueix a la segona vessant d'interpretació d'aquest cas, la política i simbòlica, contingent d'una paradoxa important. Es pot dir que la democràcia representativa es basa, entre altres coses, en el principi de que tothom accepti les regles d'un joc que beneficia a tothom. Acceptar les regles i respectar aquest model polític i social significa respectar les coses que simbolitzen aquesta cohesió que ens manté en pau i harmonia. Algunes d'aquestes coses són les banderes, draps de color que van servir, des de l'edat mitjana, com a molt tard, per simbolitzar comunitats de tota mena, estats i nacions inclosos. Despenjar i trencar una bandera és dir,

sense paraules, que es vol destruir el que ella significa, i la presó per algú que ho faci és dir, sense paraules i de forma proporcional – i per això més potent – que la comunitat no accepta que algú intenti trencar-la. Ben entesos: l’Ajuntament d’on pengen les banderes es una institució de tots i són els diners de tots, gestionats pels polítics electes per tots, que s’utilitzen per pagar la màquina penal que, servint-se per la seva banda d’un quadre legal configurat per els polítics que ens representen a tots, ha decidit ficar a la presó una persona perquè ha fet quelcom que indueix estar en contra de tot això.

Tenim doncs la reacció del sistema –per simplificar – com l’exemple màxim del que motiva l’acció com la de despenjar i trencar una bandera: el fet del que està per darrera de la bandera és prou injust com que per ficar algú a la presó per maltractament dels seus símbols.

El fet paradoxal d’aquest mecanisme penal és que, mentre glorifica el símbol de la bandera – i, a arrel d’ella, a l’Estat –, aplicant la condemna de presó a algú que hagi atemptat contra ella, glorifica de la mateixa manera la lluita del que ha atemptat i li dona raons per seguir trencant més i més banderes. Cada cop, doncs, que es trenca una bandera i es pateix una condemna de presó per tal fet, creix el número de condemnes polítiques i, consegüentment, la necessitat de posar en evidència l’augment de condemnes per motius

polítics, essencialment injustes. Recordem, que ningú ha estat mai en perill i que cap bandera trencada ha costat més de 400 euros, la diferència quantitativa entre una falta i un delict.

Aleshores, que passaria si l'Estat deixés de considerar com un problema prou greu (com que per no merèixer presó, com a mínim) el fet de que algú trenqui una bandera i resisteixi a l'acció violenta de l'autoritat? Això potser voldria dir que s'haguessin donat passos prou amplis cap a una destotalitarització simbòlica de l'Estat, és a dir, que l'Estat hagués deixat de considerar important imposar-se per via penal a tot el ciutadà que no accepti els seus símbols de poder sobre un tot. O potser, que trencar una bandera deixaria de ser un atemptat contra l'Estat i per això contra tothom, si no que passaria a ser una agressió contra material públic. L'important és que a partir del moment que l'Estat deixi de punir fets com aquests, es projectarà un despenjament entre la pàtria i els seus símbols i la gent creurà que el seu poder es torna més feble.

Aquest és un perill real i encara poc clar de l'argumentació que defensa, en aquest cas com en altres molt recents de cremades de fotos de la família reial, el dret a la lliure expressió i a la manifestació pública d'un discurs polític diferent del que ens imposen: si per una banda, sembla bàsic i indiscutible que ningú ha de estar a la presó per un fet com el de trencar una bandera i resistir a que l'empresonin per això, també hauria de semblar clar que el problema no és que es

permeti trencar banderes o cremar fotos del rei, que les banderes continuaran penjades des d'allà on es decideixen coses sense la participació ciutadana permanent, i que el rei seguirá vivint de diners públics, mentrestant no aplicats en la millora d'infraestructures d'us públic.

L'Estat no es torna més feble quan es trenca un símbol que el representa en la mesura que, trencant un símbol, no es trenca – ni es *transforma* – cap element estructural de l'Estat. L'acte és, com la bandera, quelcom buit. El que no té gens de simbòlic ni de buit, són 240 dies en una presó i que això se'ns presenti com una mida de reeducació. La legitimitat moral de l'Estat per reeducar algú genera una pràctica repressiva que forma part de la seva essència, com a institució que depèn de l'autoritat total per seguir existint.

Això passa en aquest cas com en altres i aquest sembla un altre aspecte a remarcar: en Franki esdevé un màrtir perquè la resistència simbòlica i l'agressió d'un tot – el conjunt Estat-polícia-sistema penal – contra un sol són, a part d'una injustícia absurda (que no ens cansem de repetir), un fet amb molt de potencial mediàtic, a més en un país on el debat sobre el nacionalisme es manté força encès una mica per tot arreu a l'esfera de la comunicació social. Els centres de detenció d'immigrants – presos per la seva *condició* i no per els seus *actes* - o l'explotació de treball esclau en la petita i gran indústria així com al sector de la construcció, només per donar un parell

d'exemples sense noms propis, es poden incloure en el mateix seguit contradiccions entre l'Estat i allò que el mateix Estat sol anomenar Benestar.

Resumint, la disputa entre dues banderes i l'empresonament d'una persona pel mig, sembla amagar un ideari contra el qual es requereix un plantejament crític i permanent, alguna cosa que no s'acaba amb la seva sortida de la presó i molt menys acabarà en el dia en que l'Estat deixi de punir allò que considera ofenses a la bandera. La crítica i la plenitud dels drets socials estarà més a prop de concretar-se al dia en que no calguin draps de colors o nois a la presó perquè ens plantejem sobre com vivim, sobre la forma com ens condueixen la vida o com volen que visquem. Potser doncs no calgui un Estat com aquest per fer aquesta feina per nosaltres.

Tiago Ferreira Romeu

OBSERVATORI DELS DRETS SOCIALS

info@observatoridretsocials.org www.observatoridretsocials.org

937 33 67 32 / 686 96 51 36